

Celjske Slovenske novine.

Vrednik: Professor Valentin Konšek. —

Nro. 1.

I. miliga serpana 1848.

Povestilo

na naročbo Celjskih novin, ktero dones I. dan miliga serpana v Slovenskim jeziku izhajati začnejo pod imenom: „SLOVENSKE NOVINE“

Slovenci!

Vsi Slovenci se glasijo, zakaj bi sami ni v Celjskim kroga molčali! Tudi mi se hočemo pogovoriti, kar je nam potrebno in koristno, in si povedati, kar od daljnih krajev slišimo. Posebno vam pa v imenovanih novinah razložiti hočemo, kako se vaši poslanci ali poročniki na Dunaju za vas ponašajo. Tudi bote od nas hitro vse zvedili, kar bo na Dunaju sklenjeno.

Imenovane novine pridejo vsak teden enkrat, namreč v Saboto na svetlo.

Polletno plačilo je . . . 1 fl. 20 kr. () ? Po pošti polletno . . . 1 „ 40 kr.
Za četertinko leta . . . — 40 „ () „ „ za četertinko . . . — 50 „

Naročbe in plačila v frankiranih pisnih prijema Janez M. Jeretin, natiskar v Celi. Naročbe tudi e. k. pošto prijema. Založnik.

Trinajsti dan Sušca je bil na Dunaju nepokojni — pa vendar vsem narodom avstrijskiga carstva dragi nepozabljivi dan. Staro spodjedeno zidovje, v kterim jih je toliko milijonov ljudi ječalo, se je podelilo; — tesa je, ko de bi treuil, prejšla, ino razjasnilo se je vsem. — Jasniga dneva se je vse veselilo — tudi Slovenci. — Mnogi deželan se čuli, kok de se zdaj toliko slovenskiga hranja ima? poprej so ja vsi časopisi nemški bili? gotovo je taka besedna resnica, pa žalostna resnica. Slovenci se niso znali v domorodnim jeziku tako pogovarjati, kakor zdaj, slovenskih časopis nismo smeli imeti, kakor zdaj. — To je za nas velka dohrota, kir se bodemo v časopisih bližni ino daljni Slovenci lahko pogovorili, ino svoj jezik z časama zedinili. Zadolobene dohrote Sušca bodemo še le v perhoduš čarah občutili, zdaj je še le tota sama. Ko bi 13. dan Sušca nam bil le zdajšnje čase pernesel, ga bi mogli preklinati! —

Zakaj od zvnaj hudo pertisenci Avstriani, so se že začeli tudi med saboj zovražiti ino eden drugiga kri popivati! Strahu pa resnične besede! — Proč, daleč proč, Slovenci! od takih pergodb, ktere človeka neumno zverino storijo! zadosti je razvuzdaniga časa, oblublne pravice, pravične postave, pravi kersanski mir silno želimo vsi že imeti. Pa kaj dobriga, ino stanovituiga se ne da ene vze narediti. Zvoleni so že naši poročniki, kteri bodo na Dunaju poslani. O de bi le vsi dobriga deha polni bili! Velko delo bodo tam začeli, tog daj de bi ga tudi srečno dokončali. Novo zidovje morajo postaviti, ktero bode moglo našo domačijo znotrej vkrepčati, zvnaj neprepogljivo storiti. Skleniti morajo, kar je za vsakiga človeka dobro, de nobeden krivice ne bo terpel, ino v novi ustavi vsak sin velke Avstric svoje pravo srečo zadobil. Zares teško delo! — Naj ga začnejo za vero, domačijo, ino našiga miliga cesarja Ferdinanda!

Od štajerskiga zbora.

Ker dobro vem, da bi nar rajši slišali kaj vaši poslanci v Gradcu delajo in kako za vas govorijo, vam hočem vsaki teden na znanje dati, kar je bilo na zboru skleneno.

Nar popred vam bom moze imenoval, kateri v zboru sedijo.

I. Od staliskih grašinskih gospodov.

Poslanci.

Gospodje: Beno apat v Admont, Ludvik apat v Rejn, Alois Larič, prost v Brnk, Anton grof od Lambreg, Franc Grof od Wurmbrand, J. C. vitez Pittoni od Dannefeldt, Karl grof od Gleixpah, Vilhelm Grof od Khnberg, Lud. baron Mandell, Carl baron Mandell, Franc vitez Friedau, Jožef grof Kottulinsky, Jožef vitez Fraydenegg, Fridrih grof Herberstein, Lud. žilalni gospod od Saffra, Franc vitez od Kallberg, Heinrich grof Brandiz, Wolf grof od Stobenberg, Leopold grof od Platz, Janex vitez od Reisingen.

II. Od nestaliskih gospodov.

Poslanci.

Gospodje: Franc Hirshofer, Janex Draž, Ignac Oblak, Vincenc Perko, Dr. Jožef od Neubauer, Dr. Jožef Hoffner, Dr. Anton žilalni od Wasarfall, Anton Ulm, Moric vitez od Horstig, Dr. Karl Peintinger.

III. Od včenosti, obrnosti, mestjanstva in teržanstva.

Poslanci.

Gospodje: Dr. Franc Wiesnauer, Prof. Janex Gottlieb, Dr. Vincenc žilalni od Emberger, Jožef Mayer, Dr. Karl Peintinger, Ferdinand žilalni od Tinsfeld, Alois Ceitlinger, Alois Nord, Karl Königshofer, Jožef Mark, Dr. od Wasserfall, Mihael Purgleitner, David Sigmund, Jožef Guggi, Ignac Gottsberger, Janex Herbst, Janex Saffet, Janex Pihlmayer, Dr. Ignac Homann, Franc od Gesteiger, Franc Raisp, Dr. Matias Forregger, Dr. Leopold List, Jožef Hutler, Jakob Messner, Kajetan Smidt, Dr. Janex Gottweiss, Dr. Stefan Kočvar, Vincenc Gurnik, Franc Zuta.

IV. Od kmetov.

Poslanci.

Gospodje: Mihael Mayer, Janex Šeucher, Janex König, Jožef Kleindl, Ferdinand Berdič, Nikolaus Kieleskofer, Anton Heisl, Franc Darnhofer, Lorenz Huhll, Alois

Šeucher, Jožef Šmiederer, Franc Rottmann, Jakob Krestl, Jur Masten, Jakob Krušnik, Anton Fasing, Gustav Woukošeg, Jožef Gossak, Janex Lukošič, Martin Šosterič, Franc Walland, Matia Suppance, Andra Pierer, Gottfried Eder, Jakob Mayer, Janex Steinrieser, Jur Siestl, Jakob Legensteinner, Anton Prandstetter, Franc Neuper.

Kakor hitro so imenovani gospodi poslanci vkup stopili, so osnovali red, po kateri se bodo per svojih opravkih derjali.

Red opravilov

za namestni štajerski deželni zbor.

§ 1. Da zbor zamore, kaj velavniga skleniti, more nar menj polovica vsih poslancev namreč 46 na zboru pričejočih biti; da je vsak posamezen sklep velaven je čezpolovica glasov vsih pričejočih poslancev treba, pa tud zadosti.

§ 2. Predsestvo ukaže reči, čes ktere se bo govorilo. Kadar bo oglas pogovorjenih reči prebran, bodo gospodi poslanci svojo misel čez to povedali, in z tem se začne prevdarjenje.

§ 3. Pred alj med prevdarjenjam se gospodi poslanci oglasijo, da hočejo govoriti z tem, de vstanejo. U ti verstvi, kakor so vstali, bodo govorili. Če se jih na enkrat več oglasi, predsestvo razloči, kter pred govori.

§ 4. Vsak gospod poslanec stojič govori, popred svoje ime pove, se k predsestvu obrne, in brez predsestva nima nihče pravico njegovo govorjenje z svojo besedo pretergati. Nobeden poslanec ne sme svoje misel spisati in naprej brati. Govor se ne sme glasno ne hvaliti, ne grajati.

§ 5. Vsaka reč ne tako dolgo prevdarje, de nobeden več besede ne tirja.

§ 6. Kader je prevdarjenje minilo, predsestvo še enkrat vse naprejšeno razloči, potem naredi uprašanje, čes ktero se bodo poslanci glasili. Nar pred se z tem oglasijo, de ustanejo tisti, kterim reč dopade, če ni razločka, se pa ti vzdignejo kterim reč ne dopade, uni pa sedijo. Ako bi tudi zdaj razločka ne bilo, predsestvo gospode poslance pokliče z imenom k oglasu. Ti se vglasijo z samo besedico ja alj ne. Vsak poslanec ima pravico na to zadno višo oglašenje tirjati. Kokor hitro predsestvo pove, de je oglašenje skleneno, ne sme nihče svoje besede popraviti.

8. 7. Ako bi za eniga alj drugiga uprašanje predsedstva ne bilo, mu je prepričeno drugo vprašanje naprej postaviti, brez ktero, ako bi predsedstvu ne dopadlo, celj zbor se oglasi. Kakor veči del spoznaj tako se uprašanje naredi.

8. 8. Vsak poslanec ima pravico tirjati, de se njegova sklepa zoperna misel kratko v Protokol zapise.

8. 9. Naredbe zbora se bodo hitro, ko bo mogoče v preloženim listu Graškiga Casopisa v nemškim in slovenskim jeziku na znanje dale.

Za Dunajski zbor so zvolili poslanca v Celi: Matja Supane, kmeta v št. Jurju — v Konicah gospoda Karljua Stura, posestnika iz Konie — v Slovensingraecu gospoda Vincenca Gornik, poštmajstra iz Cela — v Sivnici Dr. Aloiza Suroker iz Graca. — Imenovani zbor se bo še le, kakor je slišati, 13. dan tega meseca začel. Naš zvetli Cesar no oblašili, sami k zboru priti; pa permorilo se je, de so ravno zdaj nekaj bolčelni postali, ino ne morejo lahko tak daleč iz In-spruka na Dunaj se podati. — Zatorej so pa namestnika zvolili, namreč našiga slavniga nadvajvoda Janeza, kateri je 24. pretečeniga meseca na Dunaj persel. Drugi dan je gospod minister znotrejniga, baron Pillersdorf, višiga komandanta ino oficire narodne straže k njih Visokosti nadvajvodu Janeza pelal, kateri jih je prav prijazno sprejel, ino jim rekel, de se naj na Njega čisto zanesejo, kakor se On na nje zanese; le edinstvo naj bo med njim, edinstvo, ktere najbolj potrebujemo! — Ino kdo bi ne upal vsega dobriga od nja Visokosti, ker je vonder zmiram tak lepo za ljudstvo skerbel! —

(Cejski krog.)

Mir, le mir, vsak epje, ino vunder noče mira. Dones kedcu je bil v Laškim tergu sejm, ino hitro so nekateri sitneči začeli mirne ludi pretepati. In zakaj? Zato kir bi bli imeli za prestor, na kterim svojgo živino predajajo 4 krajcerje plačati. Je to se za zasejati al za joxiti? Ja ni noben deželna persilca svojo živino na sejm perpelati; če jo pa perpela, alj more brez plačila tirjati prestor za živino, ktera vse popecta ino vgerdi. *) Bi takimu prav bilo ko

*) Terčani pa še za sejm tudi plačvati morajo.

bi tolko živine pred njegovo hišo pergnali, ino njemu nič za prestor, ino snaženje ne dali? Kar ti nočeš, de bi se tebi ne zgodilo, — tudi drugimu ne stori! Te besede naj bodo takim neporedučam zmiram pred očmi; če se jih pa nič takiga ne prime, naj se pa spomnejo bajonetov, pred kterim so bežali, kok hitro so vidli 4 vozove vojakov se pelati! —

(Horvačka.) Baron Jelačić, ban v Zagrabu je bil per svetlim Cesarju v In-spruki, ino je tam tako dobro vse opravil, de je vspati: v kratkim dobejo vsi prepri ino med Horvatami in Vogrami nehali! Vogri so se zdaj zmodrili, ino hočejo radi tudi Slavjanam pravice dati. Nadvajvoda Janeza so Cesar izvolili, kateri ima Vogre in Slavjane spraviti. Siljno razkačeni so bili Horvati, ino skorej so se že z Vogram poprijeli. Njih sinovi, ki se na talianskim tak serčno za svojga lubiga Cesarja skušejo so že hotli svojim očetam in bratom na pomoč iti ino taliansko vojsko zapustiti; pa baron Jelačić so jim pisali, de naj le brez skerbi noter ostanejo, kir jih je doma zadoosti, vsakim sovražniku zoperstati. —

(Česka.) V Pragi, kir se je ljudstvo 12. dan roznika spuntalo, se je strašno odilo. Veliko mestjanov, pa nek še več vojakov je postrelenih, veliko hiš podertih. Vojaki so premagavci bili. Zdjaj je že en čas zopet mir.

(Talianška.) Iz Treviza 26. roznika pišejo, de so naši tverdjavo Malgere vzeli, iz ktere železna most čes lagone ino del Benedik lahko postrelajo. Z vīgavnim raketami ino bombami so Malgere postrelvali, ino potem se je našim pogumim vojakam vidala. V ti tverdjavi so 36 kanon najšli. Zuhabiti se bo tudi Benedike zavolj te vtesle pergodbe v kratkim našim podvergla.

Nektere nemške novice pa pravijo de so na Talianškim mir napravili. Oj, de bi le res bilo!

(Francuska.) V poglavitnim mestu Pariza vunder nikolj mira ni. Delavci so se spuntali, hočejo zupet nekiga Napoleona Louiza na verh spraviti; narodna straža ino vojaki pa tega nočejo. 23. roznika je bil strašni boj!! Začeli so zupet ulice zapirati, kir so jih z kamnam, stolam, postelam ino kar se hitro dobi, zaplotili. Ljudo se kolejo! — Po donošnih novicah so pufarji premagani.

Ker niso bili vsi z pokopom nekatalika ki je bilo v Celi 30. rožnika, zadovoljni, so tukaj nastoječi narviši ukazi po katerih se mašniki deržati morajo: Katoliski mašnik ima per pokopah nekatališkega merliča spremiti, če ni njegov dušni pastir tankaj; kar se tudi per pokopah popotnikov, ki so drugo vero, zgoditi mora. 1.) Mašnik ima priti v talarja, brez roketa in stole, in vošne luči (svetce pa v roki) pa nima merliča in grob ne žegnati, ne molitev opraviti, le samo tiho moliti in gledati, da se ne poje per pokopu ne per grobu kakšna pesem. 2.) Kak hitro je merlič v grob položen, je pokop končan, zatorej se mora, mašnik potem zupet pročitati. V naših krajah ni nekatalikom ne na svojih, še manjši na občinskih al pa še na katoliških pokopališču 3.) ampak samo v svojih molitvuicah merličaške pridige imeti perpuseno.

1.) c. k. dnevni ukaz 12. velj. septembra 1788. — 2.) 16. julia 1787. 3.) c. k. dnevni ukaz 22. grudnia 1836. O.

Gospod Anton Šarer od Waldheim, ki so čes 11 let našiga kroga poglavar bili, so se penzionirali dali; ino njih namestnik so gospod Janec Šmelcer, prvi kresijski komisar. Kir jim je tukaj vse dobro znano, ino se z vsakim kmetam urno po slovensko pogovoriti znajo, jih tudi vsi želimo za kroga poglavarja.

Beseda Papeža Pija IX.

Ktero so na letošno belo sabato vpričo kardinalov govorili.

„Častiti Bratje! Ze večkrat smo se zagrozili v Vašim abertajni nad ljudmi, kateri so se hudobno prederšili Nas ino clo ta apostolski sedež po krivim dolžiti, antolevaje. de smo svete postave Naših prednikov, ino clo (strah je izgovoriti) navke naše svete cerkve v mnogoterih rečeh zapustili. Pa tudi dones ni brez ljudi, kteri od Nas govorijo, kakor bi bili nar več Mi krivi učitnih zmot ino prekucij, ktere se ne le po drugih krajah Evrope, ampak posebno na Laškim godijo. Zvedeli smo posebno iz Nemških dežel E-strajha, de se po tistih krajih med ljudi lazi trusijo, kakor bi Rimski Papež ogleduhe pošiljali ino z drugoterai premetami Laške ljudstva dražili, nove deželke vladije posiliti. Ravno tak smo zvedeli, de si nekolf-

ko sovražnikov svete katoliške vére po teh lažih prizadeva Nemce podpilhati, naj se nad Nami hudo serdijo, ino se edinosti tiga svetiga stola okrausijo. Svesti sicer smo si, de vérti katoliški kristjani nemških dežel ino pa njih častilivi škofi kaj toljko hudiga so mislijo, ino niso nim hudobčezam prijati, pa vender spoznaemo de smo dolžni pobujšanje prekositi, ktero bi ualopametni ljudje nad takim marnansi lahko vzeli, ino opravljauje zatreti, ki ne le Nam, če ravno nis-kim, temuč tudi apostolskimu pastirstvu, kti-ro je Nam izročeno, ino pa timu svetimu sedeti jemle čast. Ino ko uni Naši opravlivci nimajo z čem dopričati, česar Nas dolžijo, poskusajo v hudo obrniti, kar smo v začetki Svoje vladije Rimskim deželam popravi-li, kakor bi ne bilo modro, ne prav. Ho-čemo torej Vašima zhora vse te reči očitno ino zastopno izkazati, zakaj ino kako smo vse to naredili, de Nas ne bojo imeli tudi v tim obrekvati za kaj.

Znauo vam jo, častivredni Bratje, de so nar prvi oblastniki Evropejskih dešav (kralcestav), ino leta 1831 tudi Avstrijski ino Rusovski cesar, Franceoski, Angleški ino Prajzovski kralj Papežam, našim rajnim pred-nikom ravno to svetvali ino naročali, kar smo Mi sdaj storili, ter smo po njih svetu deželsko vladijo (regirengo) presaredili, ino jetnikom odpustili.

Kar smo torej za srečo Našiga ljudstva storiti mislili, smo ravno to dopolnili, kar so drugi kralji ino cesarji od Nas želeli. . . . Po tem ko smo z božjo pomočjo vse to vgotovili, so imeli Naši ljudje ino sosedje toljko veselje, de smo se morli prevelikih skazing le braniti, po katerih so nam na znanje da-jali, kako smo se jim vslužili, ino kako Nas poštujejo. . . . Tudi se pomnite Naše besede 4. kozoperska pretekliga leta, kako smo oblastnikom priporočali svoje ljudstva po očetno lepo imeti, ljudem pa naročali svojim kraljam ino cesarjam kvesti ino pokorni biti. Tudi po tem smo, koljkor je bila priložnost, vse opominali ino prosili, naj bojo zvesti katoliški véri, dopolnuje božje ino cerkvene zapove-di, ter naj v lepi zastopnosti (zlogi), v miru ino ljubezni živijo. Oh, de bi bili le slušali Očeta glas ino po Naših opominah storili, kakor smo Mi želeli! — Kar se je pa prej ino poznej na Laškim ino po stranskih de-želah godilo, vsakdo vé.

(Dalje sledi.)